

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 juillet 2012

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 17 mai 2006 relative
au statut juridique externe
des personnes condamnées
à une peine privative de liberté
et aux droits reconnus
à la victime dans le cadre des modalités
d'exécution de la peine,
en ce qui concerne l'admissibilité
à la libération conditionnelle en cas
d'évasion ou de tentative d'évasion**

AMENDEMENTS

N° 1 DE MMES **MARGHEM, LAHAYE-BATTHEU ET
M. GOFFIN**

Intitulé

Remplacer l'intitulé comme suit:

“Proposition de loi complétant le Code pénal en ce qui concerne l'évasion des détenus et modifiant la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, en ce qui concerne l'admissibilité à la libération conditionnelle en cas d'évasion”.

Document précédent:

Doc 53 **0277/ (S.E. 2010):**
001: Proposition de loi de Mme Marghem.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 juli 2012

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet van 17 mei 2006
betreffende de externe rechtspositie
van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf
en de aan het slachtoffer toegekende
rechten in het raam van
de strafuitvoeringsmodaliteiten, in verband
met de toegang tot de voorwaardelijke
invrijheidstelling voor een gedetineerde
die is ontvlucht of een poging daartoe
heeft ondernomen**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DAMES **MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU
EN DE HEER GOFFIN**

Opschrift

Het opschrift vervangen door de volgende bepaling:

“Wetsvoorstel tot aanvulling van het Strafwetboek wat de ontvluchting van gedetineerden betreft en tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, in verband met de toegang tot de voorwaardelijke invrijheidstelling voor een gedetineerde die is ontvlucht of een poging daartoe heeft ondernomen”.

Voorgaand document:

Doc 53 **0277/ (B.Z. 2010):**
001: Wetsvoorstel van mevrouw Marghem.

N° 2 DE MMES **MARGHEM ET LAHAYE-BATTHEU**
ET M. **GOFFIN**

Art. 1er/1 (nouveau)

Insérer un article 1er/1, libellé comme suit:

“Art. 1er/1. Il est inséré dans le Code pénal, livre II, titre VI, sous le chapitre III, intitulé “De l’évasion des détenus”, un article 331ter, rédigé comme suit:

“Art. 331ter. Sera punie d’un emprisonnement de 6 mois à 3 ans et d’une amende de 25 euros à 200 euros toute personne privée de sa liberté ou dont la liberté a été restreinte, en vertu d’une décision judiciaire définitive au fond, qui se soustrait à l’exécution de cette décision en s’évadant d’un établissement pénitentiaire, d’un palais de justice, d’un commissariat de police, d’un établissement sanitaire ou hospitalier, ou d’un véhicule de la police ou du corps fédéral de sécurité ou du centre dans lequel elle était détenue à disposition du ministre qui a la justice dans ses attributions.

Sera puni de la même peine le condamné qui se soustrait à sa peine privative de liberté alors même qu’il purge cette peine à l’extérieur d’un établissement pénitentiaire.

Sera punie de la même peine toute personne qui ne réintègre pas l’établissement pénitentiaire après:

- après un congé pénitentiaire;*
- après une autorisation de sortie;*
- dans le cadre d’un régime semi-liberté;*
- après une suspension de sa peine privative de liberté.*

L’évasion est consommée dès l’instant où la personne reprend illégalement sa liberté.”

N° 3 DE MMES **MARGHEM ET LAHAYE-BATTHEU**
ET M. **GOFFIN**

Art. 1er/2 (nouveau)

Insérer un article 1er/2, libellé comme suit:

“Art. 1er/2. Il est inséré dans le Code pénal, livre II, titre VI, sous le chapitre III, intitulé “De l’évasion des détenus”, un article 331quater, rédigé comme suit:

Nr. 2 VAN DAMES **MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU**
EN DE HEER **GOFFIN**

Art. 1/1 (nieuw)

Een artikel 1/1 invoegen, luidende:

“Art. 1/1. In boek II, titel VI, van het Strafwetboek wordt in hoofdstuk III, “Ontvluchting van gevangenen”, een artikel 331ter ingevoegd, luidende:

“Art. 331ter. Met gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en met geldboete van vijftientig euro tot tweehonderd euro wordt gestraft iedere persoon wiens vrijheid krachtens een definitieve rechterlijke beslissing ten gronde is ontnomen of beperkt, die zich onttrekt aan de uitvoering van die beslissing door te ontvluchten uit een strafinrichting, een gerechtsgebouw, een politie-commissariaat, een verpleeginrichting, een ziekenhuis, of een voertuig van de politie, van het federaal veiligheidskorps of van het centrum waarin hij ter beschikking werd gehouden van de minister tot wiens bevoegdheid de justitie behoort.

Met dezelfde straf wordt gestraft de veroordeelde die zich onttrekt aan zijn vrijheidsstraf, terwijl hij die straf buiten de strafinrichting uitzit.

Met dezelfde straf wordt gestraft iedere persoon die niet naar de strafinrichting terugkeert:

- na een penitentiair verlof;*
- na een uitgaansvergunning;*
- in een stelsel van halve vrijheid;*
- na een opschorting van de vrijheidsstraf.*

De ontvluchting is voltrokken vanaf het ogenblik dat de persoon zijn vrijheid wederrechtelijk herwint.”

Nr. 3 VAN DAMES **MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU**
EN DE HEER **GOFFIN**

Art. 1/2 (nieuw)

Een artikel 1/2 invoegen, luidende:

“Art. 1/2. In boek 2, titel VI van het Strafwetboek wordt onder het hoofdstuk III, met als opschrift “Ontvluchting van gevangenen” een artikel 331quater ingevoegd, luidende:

“Art. 331quater. Si l'évasion a eu lieu avec violences, menaces ou bris de prison, les peines seront de 2 ans à 5 ans de prison.”

JUSTIFICATION

Suite aux auditions organisées par la commission de la justice il ressort que l'incrimination de l'évasion reste un choix politique.

En effet certains doutent de son caractère dissuasif mais personne ne remet en question qu'il s'agit d'un acte contrevenant à une décision judiciaire et que de ce fait ce non respect appelle une sanction.

Certes les mesures internes et la décision d'admissibilité à la libération conditionnelle ou à d'autres aménagements de la détention prennent déjà en compte ce phénomène. Les auteurs du présent amendement estiment cependant que le message n'est pas suffisamment clair en l'état actuel de la législation. En effet tant la population que le personnel de prisons ont l'impression que les évasions *a fortiori* avec violences ne sont pas punies correctement.

C'est pourquoi ils souhaitent maintenir une infraction spécifique d'évasion. En réponses aux questions soulevées pendant les auditions ils ont par ailleurs précisé la définition de l'évasion en se référant à celle donnée par le Collège des procureurs généraux. Ils ont voulu limiter la notion d'évasion aux situations où les personnes privées de liberté le sont à la suite d'une décision judiciaire intervenant au fond et ce de manière définitive. De ce fait, l'évasion en cas de détention préventive est exclue.

Ils ont également clairement indiqué une gradation des peines lorsque l'évasion a lieu avec violence, sans préjudice des peines que les détenus encourent déjà pour les délits et crimes commis à l'occasion de cette évasion et déjà actuellement punissables.

N° 4 DE MMES MARGHEM ET LAHAYE-BATTHEU ET M. GOFFIN

Art. 2

Apporter les modifications suivantes:

1/ au 1°, à l'alinéa proposé, remplacer les mots “qui s'est évadé ou a tenté de s'évader” par les mots “qui a été condamné en vertu de l'article 331ter du Code pénal pour une évasion commise”;

2/ au 2°, à l'alinéa proposé, phrase introductive, remplacer les mots “qui s'est évadé ou a tenté de s'évader” par les mots “qui a été condamné en vertu de l'article 331ter du Code pénal pour une évasion commise”.

“Art. 331quater. Indien de ontvluchting geschiedt met geweld, bedreiging of gevangenisbraak, wordt een gevangenisstraf tussen 2 jaar en 5 jaar opgelegd.”

VERANTWOORDING

Uit de door de commissie voor de Justitie georganiseerde hoorzittingen is naar voren gekomen dat de strafbaarstelling van ontvluchting een politieke keuze blijft.

Sommigen twijfelen immers aan het ontradend karakter van die strafbaarstelling, maar iedereen is het erover eens dat ontvluchting een daad is die een rechterlijke beslissing overtreedt, waardoor die overtreding een straf vereist.

De interne maatregelen en de beslissing inzake toegang tot de voorwaardelijke invrijheidstelling of tot andere aanpassingen van de detentie houden weliswaar al rekening met dat verschijnsel, maar de indieners van dit amendement vinden de boodschap, in de huidige stand van de wetgeving, niet duidelijk genoeg. Zowel de bevolking als het gevangenispersoneel hebben immers de indruk dat ontvluchtingen niet correct worden bestraft, zeker niet als ze met geweld gepaard gaan.

Daarom wensen zij een specifiek misdrijf van ontvluchting te handhaven. Als antwoord op de tijdens de hoorzittingen opgeworpen vragen, hebben zij voorts de definitie van ontvluchting aangescherpt door te verwijzen naar die welke door het College van procureurs-generaal is gegeven. Zij hebben het begrip “ontvluchting” willen beperken tot de situaties waarin mensen hun vrijheid is benomen op grond van een definitieve rechterlijke beslissing over de zaak zelf. Daardoor wordt ontvluchting uitgesloten in geval van preventieve hechtenis.

Zij hebben ook duidelijk gewezen op een gradatie van de straffen als de ontvluchting met geweld geschiedt, onverminderd de straffen die al aan de gedetineerden worden opgelegd voor de naar aanleiding van die ontvluchting gepleegde misdaden en wanbedrijven die nu al strafbaar zijn.

Nr. 4 VAN DAMES MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU EN DE HEER GOFFIN

Art. 2

De volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in het 1°, in het voorgestelde lid, de woorden “ontvlucht is of gepoogd heeft te ontvluchten” vervangen door de woorden “op grond van artikel 331ter van het Strafwetboek veroordeeld is wegens ontvluchting”;

2/ in het 2°, in het voorgestelde lid, in de inleidende volzin de woorden “ontvlucht is of gepoogd heeft te ontvluchten” vervangen door de woorden “op grond van artikel 331ter van het Strafwetboek veroordeeld is wegens ontvluchting”.

JUSTIFICATION

Comme la proposition de loi le souhaitait à l'origine l'évasion doit aussi avoir un impact sur la date d'admissibilité à la libération conditionnelle qui elle-même a un impact sur les permissions de sortie, les congés pénitentiaires et, dans une certaine mesure, sur la surveillance électronique.

Les auditions ont fait ressortir la difficulté d'appliquer cette mesure en pratique car il fallait déterminer quels étaient les faits d'évasion visés, comment les nouveaux délais seraient calculés, etc.

En outre, il a été confirmé que les tribunaux d'application des peines prennent bien en compte les évasions dans leur appréciation de l'octroi de modalités d'aménagement de la peine telles que la libération conditionnelle. Ils le font selon une appréciation au cas par cas.

À cet égard, le présent amendement ainsi que l'amendement à l'article 28 de la loi de 2006 entend clarifier les choses.

D'une part le présent amendement prévoit que la condamnation du chef de la nouvelle infraction d'évasion introduite dans le Code pénal, encourue pour des faits qui se sont produits pendant la période de référence en vue de l'admissibilité à la libération conditionnelle aura un impact automatique sur le moment de l'admissibilité. En effet, la condamnation étant un critère objectif, permettant d'instaurer une autre période de temps à subir avant de pouvoir prétendre à la libération conditionnelle.

D'autre part les articles 28, 47 et 48 sont amendés afin d'indiquer clairement qu'une évasion telle que définie par les nouveaux articles 331ter et 331^{quater} du Code pénal, qu'elle ait ou non été suivie d'une condamnation, constitue une contre-indication à prendre en compte. En effet, une évasion constitue un indice du risque que pourrait représenter le condamné quant à la confiance potentielle que l'on pourrait placer en lui. On peut considérer que par son évasion il a déjà rompu cette confiance. Dans cette mesure le TAP doit en tenir compte mais dispose d'une marge d'appréciation.

N° 5 DE MME MARGHEM ET LAHAYE-BATTHEU ET M. GOFFIN

Art. 3 (nouveau)

Insérer un article 3, rédigé comme suit:

VERANTWOORDING

Zoals het wetsvoorstel oorspronkelijk beoogde, moet de ontvluchting ook een weerslag hebben op de datum waarop de ontvluchte in aanmerking komt voor voorwaardelijke invrijheidstelling, die zelf een weerslag heeft op de verloven om de gevangenis te verlaten, op de penitentiare verloven en, in zekere mate, op het elektronisch toezicht.

Uit de hoorzittingen is gebleken hoe moeilijk het is die maatregel in de praktijk toe te passen pasbaar, want er moest worden bepaald welke gevallen van ontvluchting in aanmerking zouden worden genomen, hoe de nieuwe termijnen zouden worden berekend enzovoort.

Bovendien werd bevestigd dat de strafuitvoeringsrechtbanken (SURB's) wel degelijk met ontvluchtingen rekening houden bij hun beoordeling van de voorwaarden voor toekenning van een strafaanpassing, zoals voorwaardelijke invrijheidstelling. De SURB's beoordelen die geval per geval.

In dat verband beogen dit amendement en het amendement op artikel 28 van de wet van 2006 een en ander te verduidelijken.

Enerzijds stelt dit amendement in uitzicht dat de veroordeling wegens het nieuwe, in het Strafwetboek opgenomen misdrijf ontvluchting, die werd opgelopen ingevolge feiten die zich hebben voorgedaan tijdens de referentieperiode voor de inaanmerkingkoming voor voorwaardelijke invrijheidstelling, automatisch een weerslag zal hebben op het ogenblik waarop de betrokkene in aanmerking komt. De veroordeling is immers een objectief criterium, op grond waarvan een nieuwe referentieperiode kan worden ingesteld welke moet zijn doorlopen alvorens voor voorwaardelijke invrijheidstelling in aanmerking te kunnen komen.

Anderzijds worden de artikelen 28, 47 en 48 geamendeerd, om duidelijk aan te geven dat ontvluchting, zoals ze is omschreven bij de nieuwe artikelen 331ter en 331^{quater} van het Strafwetboek (ongeacht of ze al dan niet werd gevolgd door een veroordeling), een in aanmerking te nemen contra-indicatie vormt. Een ontvluchting is immers een aanwijzing voor het risico dat de veroordeelde zou kunnen betekenen wat het eventueel in hem gestelde vertrouwen betreft. Er mag vanuit worden gegaan dat hij door zijn ontvluchting dat vertrouwen al heeft geschonden. In dat opzicht moet de SURB er rekening mee houden, maar zij beschikt wel over enige armslag om over een en ander te oordelen.

Nr. 5 VAN DAMES MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU EN DE HEER GOFFIN

Art. 3 (nieuw)

Een artikel 3 invoegen, luidende:

“Art. 3 Dans l'article 28 de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 21 avril 2007, sont apportées les modifications suivantes:

1. le § 1er, alinéa 1er, est complété par le point suivant:

“6° l'évasion, telle que définie aux articles 331ter et 331quater du Code pénal.”;

2. le § 2 est complété par le point suivant:

“5° l'évasion, telle que définie aux articles 331ter et 331quater du Code pénal.”

JUSTIFICATION

Cf. la justification de l'amendement à l'article 2.

N° 6 DE MME MARGHEM ET LAHAYE-BATTHEU ET M. GOFFIN

Art. 4 (nouveau)

Insérer un article 4, rédigé comme suit:

“Art. 4. Dans l'article 47 de la même loi, modifié en dernier lieu par la loi du 21 avril 2007, sont apportées les modifications suivantes:

3. le § 1er est complété par le point suivant:

“6° l'évasion, telle que définie aux articles 331ter et 331quater du Code pénal.”;

4. le § 2 est complété par le point suivant:

“5° l'évasion, telle que définie aux articles 331ter et 331quater du Code pénal.”

JUSTIFICATION

Cf. amendement à l'article 2.

Marie-Christine MARGHEM (MR)
Sabien LAHAYE-BATTHEU (Open Vld)
Philippe GOFFIN (MR)

“Art. 3. In artikel 28 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. paragraaf 1, eerste lid, wordt aangevuld met het volgende punt:

“6° de ontvluchting, zoals bepaald in de artikelen 331ter en 331quater van het Strafwetboek.”;

2. paragraaf 2 wordt aangevuld met het volgende punt:

“5° de ontvluchting, zoals bepaald in de artikelen 331ter en 331quater van het Strafwetboek.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van het amendement op artikel 2.

Nr. 6 VAN DE DAMES MARGHEM EN LAHAYE-BATTHEU EN DE HEER GOFFIN

Art. 4 (nieuw)

Een artikel 4 invoegen, luidende:

“Art. 4. In artikel 47 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

3. paragraaf 1, eerste lid, wordt aangevuld met het volgende punt:

“6° de ontvluchting, zoals bepaald in de artikelen 331ter en 331quater van het Strafwetboek.”;

4. paragraaf 2 wordt aangevuld met het volgende punt:

“5° de ontvluchting, zoals bepaald in de artikelen 331ter en 331quater van het Strafwetboek.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van het amendement op artikel 2.